

AMKE
Ammattiosaamisen
kehittämisyhdistys
AMKE ry

KASVU TARVITSEE TEKIJÖITÄ

Ammatillisella koulutuksella
vauhtia talouteen

LAADUKAS AMMATILLINEN KOULUTUS ON PITKÄJÄNTEINEN INVESTOINTI, EI LYHYEN AIKAVÄLIN KUSTANNUS

Tätä esitämme:

Säilytetään ammatillisen koulutuksen rahoitus vähintään nykytasolla. Pidetään ammatillisen koulutuksen toimintalainsäädäntö ja rahoitus yhtenäisenä. Nykyinen rahoitusmalli huomioi jo oppivelvollisten ja jatkuvan oppimisen kohderyhmät.

Miksi olemme tätä mieltä:

Laadukas ammatillinen koulutus on Suomen kilpailukyvyn, työllisyyden ja osaavan työvoiman saatavuuden edellytys. Työ- ja elinkeinoelämän osaajatarpeesta noin puolet kohdistuu ammattiosaajiin. Ammatilliseen koulutukseen panostaminen on investointi tulevaisuuteen.

Nuorisoikäluokkien pienentyessä osaavan työvoiman saatavuus nojaa yhä vahvemmin aikuisväestön osaamisen kehittämiseen ja työurien pidentämiseen.

Koulutustason nostaminen edellyttää, että ammatillisen tutkinnon suorittaneet siirtyvät nykyistä useammin ja nopeammin korkeakouluun.

Työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto on tärkeä keino turvata työvoiman saatavuus pidemmällä aikavälillä. Ammatillinen koulutus on yleisin koulutuspolku maahanmuuttajataustaisille.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusuudistus tuli voimaan 1.1.2026. Rahoitus ohjaa koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan tutkintoon johtavaa koulutusta ensisijaisesti oppivelvollisille ja aikuisille, joilta puuttuu toisen asteen tutkinto. Osaamistaan kehittäville aikuisille suunnataan tutkinnon osia ja osaamiskokonaisuuksia.

VARMISTETAAN AMMATIN JA ELÄMÄN EVÄÄT NUORILLE

Tätä esitämme:

Huolehditaan siitä, että perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen siirtyvillä on riittävät taidot ja valmiudet opiskella ammatti sekä jatkaa halutessaan korkeakouluopintoihin.

Varmistetaan oppivelvollisille täydet opiskeluviikot. Järjestetään opetusta ja ohjattua toimintaa jokaisena arkipäivänä ammatillisen koulutuksen eri oppimisympäristöissä. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista, osallisuutta ja opintoihin kiinnittymistä. Täysiä opiskeluviikkoja ei pidä sijoittaa säädeltyihin opetuksen tuntimääriin, jotta toteutus voi joustaa opiskelijoiden tarpeiden ja eri oppimisympäristöjen mukaan. Toteutuksessa hyödynnetään opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista. Koulutuksen järjestäjä seuraa täysien työviikkojen toteutumista.

Miksi olemme tätä mieltä:

Työnantajien viesti on, että ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden osaaminen on pääosin hyvällä tasolla, mutta siinä on vaihtelua. Haasteita näkyy erityisesti osaamisen varmuudessa ja työtehtävissä tarvittavien perustaitojen hallinnassa sekä sääntöjen ja ohjeiden noudattamisessa.

Työelämävalmiuksissa korostuvat oma-aloitteisuus, vuorovaikutustaidot ja kyky toimia muuttuvissa tilanteissa. Näissä valmiuksissa on puutteita, vaikka ne ovat yhä tärkeämpiä työelämään siirtymisessä ja työssä pärjäämisessä (Karvi, 2026).

VAHVISTETAAN NUORTEN OPISKELUKUNTOISUUTTA

Vahvistetaan nuorten opiskelukuntoisuutta kehittämällä joustavia moniammatillisen yhteistyön rakenteita ja toimintatapoja ammatillisen koulutuksen, nuorten työpajatoiminnan sekä hyvinvointialueiden palveluja ja osaamista hyödyntäen.

Selkeytetään vastuut ja rahoitus määrittelemällä toimijoiden roolit, varmistamalla ettei puuttuvia sosiaali- ja terveyspalveluita paikata ammatillisen koulutuksen rahoituksella sekä arvioimalla tarvittavat lainsäädännölliset reunaehdot.

Miksi olemme tätä mieltä:

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä ammatilliseen koulutukseen on ohjautunut yhä enemmän opiskelijoita, joiden toimintakyky ei riitä tutkintotavoitteisiin opintoihin. Taustalla voivat olla esimerkiksi nuoren tilapäiset elämänhallintaan tai mielenterveyteen liittyvät haasteet, joihin koulutusjärjestelmä ei yksin pysty riittävästi vastaamaan.

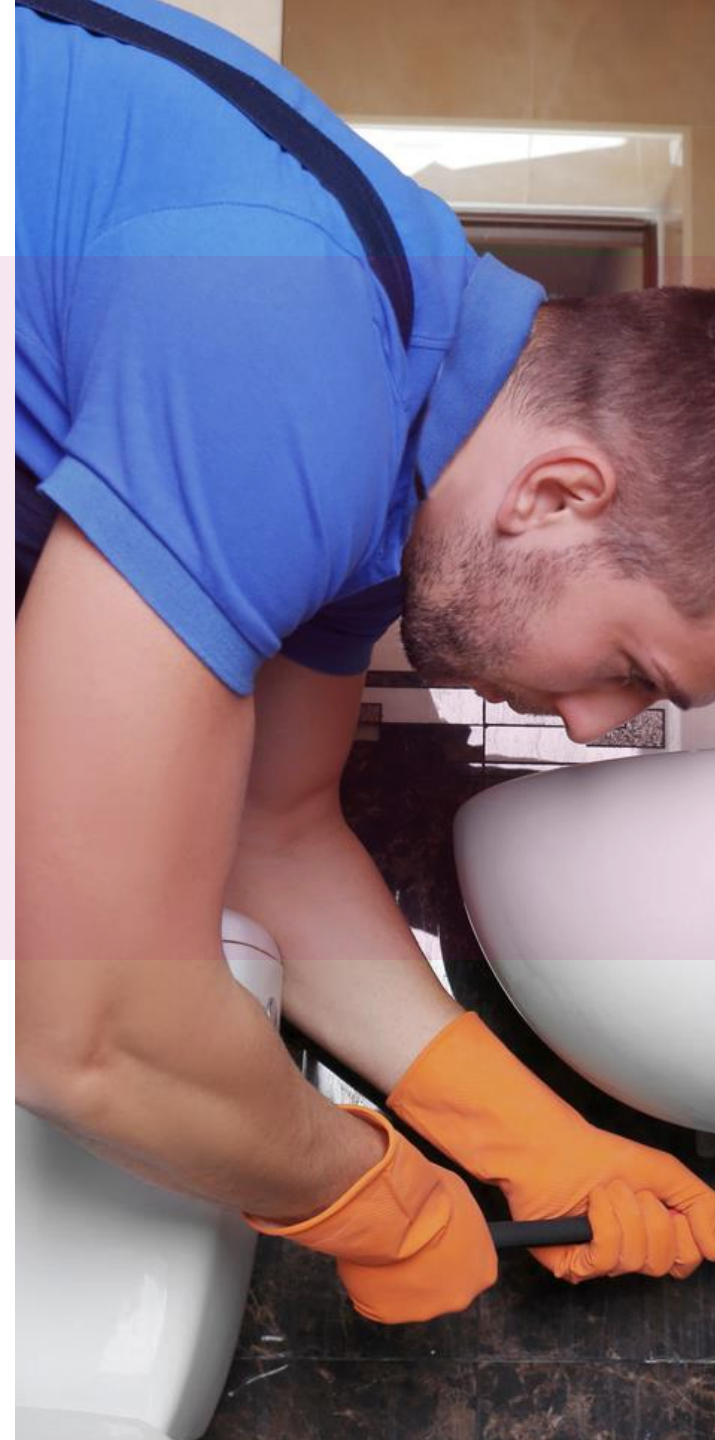
RAKENNETAAN SUJUVAT POLUT AMMATILISESTA KORKEAKOULUUN

Korkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät valmistelevat yhdessä selkeät ja yhtenäiset kansalliset rakenteet väylä- ja polkuopintoihin. Vahvistetaan kaikilla koulutusasteilla opinto-ohjausta, joka huomioi ammatillisen koulutuksen väylänä korkeakoulutukseen.

Miksi olemme tätä mieltä:

Väyläopinnot perustuvat tällä hetkellä ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen välisiin sopimuksiin. Niissä on suurta vaihtelua opiskelijavalintakäytänteissä, valintakriteereissä, hakukelpoisuudessa sekä markkinointinimissä. Tämä vaikeuttaa ammatillisten opiskelijoiden ohjautumista väyläopintoihin.

Erityisesti väylä ammatillisesta koulutuksesta yliopisto-opintoihin ei toimi. Vuonna 2024 yliopistotutkinnon aloitti kolmen vuoden sisällä ammatillisen tutkinnon suorittamisesta 720 opiskelijaa. Osuus on 3,2 prosenttia kaikista yliopisto-opintonsa aloittaneista.

NOSTETAAN OSAAMIS- JA KOULUTUSTASOA AMMATILLISTA VÄYLÄÄ HYÖDYNTÄEN

Laaditaan ylihallituskaupin jatkuvan oppimisen visio. Lisäksi käynnistetään ammatillisen koulutuksen jatkuvan oppimisen uudistus, joka pohjautuu opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvan oppimisen työryhmän (2025–2026) kehittämis ehdotuksiin.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla on jatkossakin oltava mahdollisuus nostaa osaamis- ja koulutustasoaan ammatillisen tutkintojärjestelmän sisällä maksuttomasti. Ammattitutkinnot (AT) ovat osaamistason nostoa ja erikoisammattitutkinnot (EAT) koulutustason nostoa. AT sijoittuu eurooppalaisten tutkintojen viitekehysten (EQF) tasolle 4 ja EAT tasolle 5.

Luodaan taloudellisia kannustimia vailla toisen asteen tutkintoa oleville aikuisille tutkinnon suorittamiseen.

Miksi olemme tätä mieltä:

Aikuisväestöstä noin joka viidenneltä puuttuu perusasteen jälkeinen tutkinto. Työelämässä on kuitenkin yhä vähemmän tehtäviä, joihin ei vaadita koulutusta. Samaan aikaan työn murros ja työurien piteneminen lisäävät tarvetta osaamisen jatkuvalle päivittämiselle ja uudistamiselle.

VAUHDITETAAN KASVUA JA ALUEIDEN ELINVOIMAA TKI-YHTEISTYÖLLÄ

TKI-toiminnassa on tiivistettävä ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja työelämän välistä yhteistyötä. Rahoitusinstrumentteja tulee kehittää siten, että ne nykyistä vahvemmin edistävät koulutusasteiden välistä yhteistyötä ja työelämäkumppanuuksia.

Miksi olemme tätä mieltä:

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien pääsy rahoitukseen on rajallista, eikä niiden TKI toiminta näy järjestelmässä riittävästi tai tunnustetusti.

Suomessa on vielä hyödyntämätöntä potentiaalia huippuosaamisessa, joka perustuu vahvaan ammatilliseen osaamiseen ja työelämäläheiseen tutkimukseen. Ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen TKI yhteistyö tukee alueiden elinvoimaa ja pk yritysten kasvua sekä vahvistaa opiskelijoiden osaamista ja työelämävastaavuutta.

TURVATAAN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN SAAVUTETTAVUUS UUDENLAISELLA YHTEISTYÖLLÄ

Varmistetaan ammatillisen koulutuksen saavutettavuus ja alueiden elinvoimaisuus hyödyntämällä joustavia koulutuksen toteutustapoja, kehittämällä uudenlaisia pedagogisia ratkaisuja sekä tiivistämällä yhteistyötä ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja korkeakoulujen välillä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät sopivat koulutusvastuista ja toteuttavat tarvittaessa omaehtoisia yhdistymisiä, jotta koulutuksen alueellinen tai kriittisten alojen osaamisen saatavuus voidaan turvata.

Miksi olemme tätä mieltä:

Väestön ikääntyminen, nuorten ikäluokkien pieneneminen ja keskittyminen suuriin kaupunkeihin haastavat koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden koko maassa. Ammatillinen koulutus tuottaa poikkeusoloissa tarvittavaa osaamista sekä vahvistaa valmiutta reagoida nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin esimerkiksi kriisitilanteissa.

AMKE
Ammattiosaamisen
kehittämisyhdistys
AMKE ry

KIITOS!